

Nr. 64.
19.
desbr.

Lög

um

túngirðingar.

Vjer Christian hinn Níundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallt á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Á tímabilinu 1905—1909, að báðum árum meðtöldum, má á ári hverju verja til lánveitinga 100,000 kr. úr landssjóði, til að kaupa fyrir galvaníseraðan gaddavír, galvaníseraða járnteina og galvaníseraða járnstólpa í túngirðingar.

2. gr.

Hver eigandi eða ábúandi jarðar, sem vill algirða tún sitt, getur fengið til þess lán úr landssjóði á þann hátt, sem mælt er fyrir í lögum þessum, og ver landsstjórnin því til að kaupa girðingarefni það, sem nefnt er í 1. gr., og til flutningskostnaðar á því til hafna þeirra, sem óskað er, og strandferðaskipin koma á.

Sýslunefndir annast um, að menn sjeu á höfnunum, er veiti girðingarefninu móttöku og gjöra aðrar þær ráðstafanir, sem nauðsynlegar eru, og skulu sýslusjóðir kosta uppskipun geymslu og afhendingu efnisins.

3. gr.

Á jörðum einstakra manna og stofnana leggur landssjóður fram $\frac{3}{4}$ af verði girðingarefnisins; þó leggur hann það allt fram, þar sem hlaðinn er svo hár garður undir, að eigi þarf fleiri en 3 strengi ofan á hann, til þess að hann sje fullkomin vörn fyrir öllum búpeningi.

Á öllum landssjóðsjörðum og kirkjujörðum skal verð fyrir girðingarefni að öllu leyti lagt fram af landssjóði.

4. gr.

Af láni því, er landssjóður leggur fram til girðinganna, greiðast árlega í 41 ár 5 krónur af hundraði hverju í 4% vexti og afborgun; sýslumaður innheimtir gjaldið hjá ábúendum á manntalsþingum og reiknast það frá þeim tíma, er efnið kom á þá höfn, sem um var beðið, en sje það ófánlegt frá ábúanda á einstaks manns eign, skal jarðeigandi greiða gjaldið. Gjaldi þessu fylgir lögtaksrjettur.

Nr. 64. Lög 19. desember um túngirðingar.

Autoriseret Oversættelse i Henhold til Lov 18de September 1891.

Lov

om

Indhegning af Hjemmemarker.

Nr. 64.

19de
Decbr.

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gøre vitterligt: Altinget har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1.

I Tidsrummet 1905—1909, begge Aar medregnede, maa der aarlig anvendes til Bevilgelse af Laan 100,000 Kr. af Landskassen til Indkøb af galvaniseret Pigtraad, galvaniserede Jernstænger og galvaniserede Jernstolper til Indhegning af Hjemmemarker.

§ 2.

Enhver Ejer eller Bruger af en Jord, som helt vil indhegne sin Hjemmemark, kan dertil faa et Laan af Landskassen paa den i nærværende Lov foreskrevne Maade, hvilket Laan Regeringen anvender til Indkøb af det i § 1 nævnte Indhegningsmateriale samt til Omkostningerne ved dettes Transport til de ønskede Havne, som anløbes af Kystfarbaadene.

Sysselforstanderskaberne paase, at der paa Havnepladserne findes Personer, som modtage Indhegningsmaterialet og træffe andre fornødne Foranstaltninger. Omkostningerne ved Losning, Opbevaring og Aflevering af Materialet betales af Sysselskassen.

§ 3.

Til private og Stiftelser tilhørende Ejendomme erlægges $\frac{3}{4}$ af Indhegningsmaterialets Pris af Landskassen, dog at hele Prisen erlægges af Landskassen der, hvor et saa højt Gærde er opført som Fundament, at der ovenpaa kun behøves tre Traade, til at det er fuldkomment Værn imod alle Kreaturer.

Til alle Landskassen og Kirker tilhørende Ejendomme udredes Prisen for Indhegningsmaterialet fuldt ud af Landskassen.

§ 4.

Af det af Landskassen til Indhegningerne erlagte Laan betales aarlig i 41 Aar 5 Kr. af hvert Hundrede som 4°/_o Renter og Afbetaling. Sysselmændene opkræve Betalingen hos Opsidderne paa Mandtalstingene, og Betalingen regnes fra den Tid, da Materialet ankom til den forlangte Havn, men kan den ikke erholdes hos Opsidderen paa en privat Ejendom, udredes den af Jordens Ejer. Betalingen kan inddrives ved Udpantning.

Nr. 64. Lov af 19de December om Indhegning af Hjemmemarker.

Nr. 64.

19.
desbr.

5. gr.

Sýslunefndir nefna til hæfa menn til að skoða girðingastaði um tún í sýslu hverri og mæla lengd þeirra; skulu menn þessir jafnframt gefa leiðbeiningar um, hvar girðingar eiga að liggja, og annað, sem að þeim lýtur. Ráði sýslunefnd það af, að láta skoða girðingarstæði á öllum jörðum sýslunnar í einu, skal þeirri skoðunargjörð lokið fyrir 1. nóvember 1904. Skoðunarmenn skulu gefa nákvæma skýrslu um lengd girðingarstæðanna og annað það, er að skoðunargjörðinni lýtur. Skýrslur þessar skulu ritaðar á eyðublöð, er landsstjórnin lætur gjöra. Skoðunarmenn riti tvö samrit af skýrslunni, er annað sendist landsstjórninni en hitt hlutaðeigandi sýslunefnd. Allur kostnaður við skoðanir þessar og mælingar greiðist úr sýslusjóði.

6. gr.

Nú óskar eigandi eða ábúandi, og skoðunarmaður álitur það hagkvæmt, að innan girðingar verði meira land en túnið, þá má lengja girðinguna, ef túnið fær jafnsnemma sömu vörn og annars, en efni til þessa getur hann fengið með sömu kjörum og þann $\frac{1}{4}$ hluta, er samkvæmt 7. gr. er lagður fram á jörðum einstakra manna.

Pegar sama girðing er um tún fleiri jarða, eða sameiginleg girðing er á milli túna, þá ákveður skoðunarmaður, hvað hverri jörð ber af kostnaðinum.

Nú eru fleiri ábúendur en einn, og ná eigi lög þessi til girðinga, er skipta túni jarðarinnar.

7. gr.

Pegar einhver eigandi eða ábúandi jarðar vill girða tún sitt og fá til þess lán úr landssjóði samkvæmt lögum þessum, getur hann, eptir að skoðun þeirri er lokið, sem ræðir um í 5. gr., snúið sjer til oddvita sýslunefndarinnar og æskt þess, að hann útvegi hjá landsstjórninni efni í hina ákveðnu girðingu, og ef jörðin er eigi landssjóðseign eða kirkjueign, skal hann um leið afhenda $\frac{1}{4}$ hluta af hinu áætlaða verði, er sendist landsstjórninni, nema garður sje hlaðinn undir samkvæmt niðurlagi 3. gr.

Nægi eigi fje það, sem ætlað er á hverju ári til túngirðinganna, til að fullnægja öllum, er um það hafa beðið, skulu þeir, sem eigi komast að í það sinn, koma fyrst til greina næsta ár.

8. gr.

Landsstjórnin gefur út áætlun fyrir hvert ár á tímabilinu 1905—1909 um verð á hverjum faðmi í fjóryddum vírstreng og hverju feti í teinum og stólpum, að meðtöldum flutningskostnaði, og skal sú áætlun gilda sem fastakveðið verð það ár, að því er snertir framlag eigenda eða búenda þeirra, sem borga eiga nokkurn hluta girðingarefnisins.

9. gr.

Girðing sje gjörð samkvæmt reglugjörð, er landsstjórnin semur.

Fullgjörð girðing telst því að eins, að allar hliðar túnsins, er eigi hafa örugga vörn af vatni, sjó, klettum eða öðru slíku, sjeu algirtar, og alfarahlíð þau, sem á eru, með grindum á járnum. Eigi er virgirðing á jafnsljettu fullgild, nema hún sje með 5 strengjum og stuðlar allir af járnri aðrir en mättarstólpar (samkv. 11. gr.).

Nr. 64. Lög 19. desember um túngirðingar.

§ 5.

19de
Decbr.

Sysselforstanderskaberne udnævne kyndige Mænd til at syne Pladsen til Indhegninger omkring Hjemmemarker i hvert Syssele og maale deres Længde; disse Mænd skulle samtidig give Vejledning med Hensyn til, hvor Indhegningerne skulle anbringes, og andet derhen hørende. Bestemmer et Sysselforstanderskab sig til at lade paa engang syne Pladsen til Indhegninger paa alle Jorder i Sysselet, skal denne Synsforretning være tilendebragt inden den 1ste November 1904. Synsmændene bør nøjagtigt opgive Indhegningernes Længde og andet til Synsforretningen hørende. Opgivelserne skulle opføres paa Skemaer, som Regeringen lader udarbejde. Synsmændene affatte Beretningerne i to Eksemplarer, hvoraf det ene sendes til Regeringen, det andet til vedkommende Sysselforstanderskab. Alle Omkostninger ved disse Synsforretninger og Maalinger udredes af Syssellkassen.

§ 6.

Ønsker en Ejer eller Opsidder og finder Synsmanden det hensigtsmæssigt, at Indhegningen skal omslutte et større Jordtilliggende end Hjemmemarken, kan Indhegningen forlænges, saafremt Hjemmemarken erholder ligesaa hurtigt det samme Værn som ellers. Materialet dertil kan han erholde paa de samme Vilkaar som den $\frac{1}{4}$ Del, som ifølge § 7 udbetales paa private Ejendomme.

Naar den samme Indhegning omsluttes flere Jorders Hjemmemarker, eller der er et fælles Gærde mellem Hjemmemarker, afgør Synsmanden, hvor meget af Omkostningerne der falder paa hver Jord.

Har en Jord flere end een Opsidder, omfatter denne Lov ikke de Hegn, som dele Jordens Hjemmemark.

§ 7.

Naar en Ejer af eller Opsidder paa en Jord ønsker at indhegne sin Hjemmemark og dertil opnaa Laan af Landskassen overensstemmende med denne Lov, kan han, efterat den i § 5 omhandlede Synsforretning har fundet Sted, henvende sig til Sysselforstanderskabets Formand og forlange, at denne hos Regeringen forskaffer Materiale til den fastsatte Indhegning, og saafremt Jorden ikke tilhører Landskassen eller en Kirke, skal han samtidig aflevere $\frac{1}{4}$ Del af den anslaaede Pris, der tilsendes Regeringen, medmindre der er opført et Gærde som Fundament ifølge § 3 i n f.

Hvis den hvert Aar til Indhegningerne bestemte Sum ikke strækker til for at tilfredsstille alle Andragere, skulle de, som ikke komme til den Gang, komme først i Betragtning næste Aar.

§ 8.

Regeringen udgiver et Overslag for hvert Aar i Tidsrummet 1905—1909 over Prisen for hver Favn i firpigget Jerntraad og paa hver Fod i Stænger og Stolper iberegnet Transportomkostningerne, hvilket Overslag skal gælde som fast bestemt Pris for det Aar, forsaavidt angaar Bidraget fra de Ejere og Opsiddere, som skulle betale en Del af Indhegningsmaterialet.

§ 9.

Hegnene skulle sættes efter et af Regeringen fastsat Regulativ.

Indhegningen regnes ikke for fuldendt, medmindre alle Hjemmemarkens Sider, som ikke have sikkert Værn af Vand, Sø, Klipper eller andet saadant, ere fuldstændig indhegnede, og Ind- og Udgange for Alfarvej forsynede med Gitterdør paa Jernhængsler. En Traadindhegning paa flad Mark er ikke fuldgyldig, medmindre den har 5 Rækker Traad og alle andre Stolper end Hovedstolperne (§ 11) af Jern.

Nr. 64. Lov af 19de December om Indhegning af Hjemmemarker.

Nr. 64. Sýslunefndir velja einn eða fleiri hæfa og valinkunna menn til þess, að skoða og meta hinar fullgjörðu girðingar. Skoðunarmaður skýrir frá, hvernig verkið er af hendi leyst og hvort girðingarefnið hefur allt verið notað eingöngu til hinnar ákveðnu girðingar. Við hver árslok skýra svo oddvitar sýslunefnda landstjórninni frá því, er gjört hefur verið í sýslu hverri á árinu að túngirðingum þessum.

19.
desbr.

10. gr.

Sje tún eigi algirt, þegar 2 ár eru liðin frá því hlutaðeigandi átti kost á að veita efninu móttöku, er öll skuld hans fyrir girðingarefnið þegar fallin í gjalddaga með 6% vöxtum.

11. gr.

Skoðunarmaður sá, er ræðir um í 5. gr., ákveður hve langa járnteina þurfi á hverjum stað og hve marga vírstrengi ofan á hlaðna garða. Grindur í hlið með umbúning og máttarstólpa með nauðsynlegum stytum, þar sem girðing beygist, eða nauðsynlegt þykir vegna lengdar girðingarinnar, leggur sá til, er girðingarefnisins hefur óskað, enda ræður hann hvert efni til þess er notað.

12. gr.

Fari ferðamaður um hlið á girðingu, er hann skyldur að loka því á eptir sjer; vanræki hann það, varðar það 2—10 kr. sekt auk skaðabóta. Vísitandi skemmdir á girðingu varða 5—50 kr. sekt auk skaðabóta. Sektir þessar renna að hálfu til uppljóstrarmanns og að hálfu til sveitarsjóðs þar sem brotið er framíð.

13. gr.

Skyldir skulu jarðeigendur, hvort heldur eru einstakir menn eða stofnanir eða umboðsmenn jarðeigenda, að viðlagðri 10 kr. sekt til sýslusjóðs, að sjá um að girðingum þessum verði haldið vel við framvegis og þær endurbættar og endurnýjaðar eptir þörfum, og við hverja jarðarúttekt skal fráfarandi skila girðingunni í gildu standi eða með fullu álagi. Hreppstjórar skulu hafa eptirlit með viðhaldi girðinganna og tafarlaust skýra sýslumanni frá, ef vanrækt á sjer stað.

14. gr.

Nú fer jörð í eyði, svo að eigi er lengur not að girðingunni, og getur þá jarðeigandi losað sig við þá skyldu að halda henni við, en borga verður hann þá að fullu það, er eptir stendur af landssjóðsláinu.

15. gr.

Þegar leiguliði á jörð, sem hvorki er landssjóðseign nje kirkjueign, hefur komið upp girðingu um tún leigujarðar sinnar með aðstoð landsstjórnarinnar, samkvæmt lögum þessum, og eigi hefur verið öðruvísi um samið milli hans og landsdrottins, þá skal leiguliði við burtför sína frá jörðinni fá hjá landsdrottni endurgoldið verð fyrir þann $\frac{1}{4}$ hluta girðingarefnis, er hann hefur lagt til, eða komizt hjá að leggja til, með

Nr. 64. Lög 19. desember um túngirðingar.

Sysselforstanderskaberne vælge een eller flere kyndige og gode Mænd til at synse og bedømme de fuldfærdige Hegn. Synsmanden forklarer, hvorledes Arbejdet er udført, og om hele Indhegningsmaterialet har været benyttet alene til det bestemte Hegn. Ved Slutningen af hvert Aar indberette Formændene for Sysselforstanderskaberne derefter til Regeringen, hvad der i Aarets Løb i hvert Syssel er blevet præsteret med Hensyn til disse Indhegninger af Hjemmemarkerne. Nr. 64.
19de
Decbr.

§ 10.

Saafræmt en Hjemmemark ikke er fuldstændig indhegnet indet Forløbet af 2 Aar, efter at vedkommende havde Adgang til at modtage Materialet, er hele det Beløb, som han skylder for dette, straks forfalden til Betaling med 6 pCt. Rente.

§ 11.

Den i § 5 omhandlede Synsmænd bestemmer, hvor lange Jernstænger der behøves paa hvert enkelt Sted, og hvor mange Rækker Jerntraad ovenpaa opførte Gærder. Gitterdør i Led med Indfatning og Hovedstolper med nødvendige Støtter, hvor Indhegningen slaar en Bøjning, eller de findes nødvendige paa Grund af Indhegnings Længde, tilskydes af den, der har ønsket Indhegningsmaterialet. Han bestemmer selv, hvilket Materiale der skal bruges dertil.

§ 12.

Passerer en reisende et Led paa Gærdet, er han pligtig til at lukke det efter sig; Forsømmelse heraf straffes med Bøder fra 2—10 Kr. foruden Skadeserstatning. Forsætlige Beskadigelser af Hegn straffes med en Bøde fra 5—50 Kr. foruden Skadeserstatning. Disse Bøder tilfalde med det halve Angiveren og med det halve den Kommunes Kasse, hvor Forseelsen er begaaet.

§ 13.

Jorddrotter, hvad enten de ere private, Stiftelser eller Jordejeres Fuldmægtige, ere pligtige til under en Bøde af 10 Kr. til Sysselkassen at paase, at disse Indhegninger i Fremtiden vedligeholdes godt samt istandsættes og fornyes efter Behov, og ved hver Udtægt af Jord skal den fraflyttende aflevere Indhegningen i fuld Stand eller med fuld Aabod. Repstyrene skulle have Tilsyn med Indhegningernes Vedligeholdelse og uden Ophold indberette til Sysselmanden mulig forefaldende Forsømmelse.

§ 14.

Lægges en Jord øde, saa at Indhegningen ikke mere er til Nytte, kan Jordejeren befries for Forpligtelsen til at vedligeholde den, men han maa da fuldt ud betale, hvad der staar tilbage af Laanet af Landskassen.

§ 15.

Naar Opsidderen paa en Jord, som hverken tilhører Landskassen eller en Kirke, har opsat en Indhegning omkring Hjemmemarken paa sin Brugsjord med Regeringens Hjælp overensstemmende med denne Lov, og han og Jordens Ejer ikke ere komne overens om andet, skal Opsidderen, naar han flytter fra Jorden, have refunderet hos Jorddrotten Prisen for den $\frac{1}{4}$ Del af Indhegningsmaterialet, som han har Nr. 64. Lov af 19de December om Indhegning af Hjemmemarker.

Nr. 64. Því að hlaða garð undir vírgirðinguna ásamt verði fyrir hlið og máttarstólpa samkvæmt
 19. mati úttektarmanna, enda afhendi hann þá túngirðinguna alla í gildu standi eða með
 desbr. fullu álagi.

Hafi aptur á móti landsdrottinn sett upp á sama hátt girðinguna á slíkri jörðu, þá getur hann, ef eigi hefur öðru vísi verið um samið, heimtað, að ábúandinn taki við girðingunni til fullrar ábyrgðar, og greiði honum sem landskuld 4% ársvexti af verði fyrir þann $\frac{1}{4}$ hluta girðingarefnisins, er hann hefur lagt til, ásamt verði fyrir hlið og máttarstólpa eptir mati úttektarmanna.

16. gr.

Enginn má hafa gaddavír í traðir nje girðingar, sem liggja fram með alfara-vegi, nema garður sje undir fullsiginn $1\frac{1}{2}$ al. á hæð og vírinn eigi settur á þá brún hans, sem að veginum snýr, nema annað sje gjört því til varnar, að vírinn skaði menn eða skepnur, sem um veginn fara, eða farangur.

Brot móti þessari grein varða, auk skaðabóta, sektum, 5—50 krónum, er renna sýslusjóð þeirrar sýslu, sem brotið er framið í, og skal girðingin upptæk þegar er brotið er sannað, ef eigandi tekur hana eigi tafarlaust upp sjálfur eða bætir úr þessu á annan hátt.

17. gr.

Með mál út af brotum, sem ræðir um í 12., 13. og 16. gr., skal farið sem með opinbert lögreglumál.

18. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. febrúar 1904.

Eptir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 19. desember 1903.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Í nafni konungs,

Frederik,

krónprinz.

(L. S.)

Alberti.

tilskudt, eller er sluppet fra at tilskyde ved at opsætte et Gærde som Fundament for Nr. 64. Traadhegnet, tillige med Prisen for Led og Hovedstolperne efter Udtægtsmændenes 19de Vurdering, men har han da at aflevere hele Indhegningen om Hjemmemarken i gyldig Decbr. Stand eller med fuld Aabod.

Har derimod Jorddrotten paa samme Maade opsat Indhegningen paa en saadan Jord, kan han, hvis der ikke har været truffet en anden Overenskomst, forlange, at Opsidderen modtager Indhegningen til fuld Ansvarlighed og betaler ham som Landskyld 4 pCt. Aarsrente af Prisen for den $\frac{1}{4}$ Del af Indhegningsmaterialet, som han har tilskudt, tillige med Prisen for Led og Hovedstolper efter Udtægtsmændenes Vurdering.

§ 16.

Ingen maa bruge Pigtraad til Traaer (Gærder paa begge Sider af Stien op til Beboelseshuset) eller til Hegn, som er beliggende langs med Alfarvej, med mindre det har til Fundament et fuldt indtørret $1\frac{1}{2}$ Alen højt Gærde, og Traaden ikke er anbragt paa den Kant af samme, som vender ud til Vejen, med mindre der er gjort noget andet til Beskyttelse imod, at Traaden beskadiger Mennesker eller Kreaturer, som passere Vejen, eller Rejsegods.

Overtrædelser af denne Paragraf paadrage, foruden Skadeserstatning, Bøder fra 5 til 50 Kr. som tilfalde Sysselkassen i det Sysse, hvor Overtrædelser er begaaet, hvorhos Hegnet er forbrudt, saa snart Overtrædelser er bevist, saafremt Ejeren ikke uopholdelig borttager det eller paa anden Maade raader Bod herpaa.

§ 17.

Sager i Anledning af Overtrædelser af §§ 12, 13 og 16 behandles som offentlige Politisager.

§ 18.

Denne Lov træder i Kraft den 1ste Februar 1904.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 19de December 1903.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

I Kongens Navn,

Frederik,

Kronprins.

(L. S.)

Alberti.

Ministeriet for Island, den 19de December 1903.

Alberti.

Olafur Halldórsson.